

סדר הסליחות
ימי רצון

עם הליכות ונהגות
לחודש אלול

ב"נ"ו עמ"י עש"ן

סדר הסליחות ימי רצון

עם
הסליחות והנהגות לחודש אלול

מאת הגאון

הרב אלעזר זאב רז שליט"א

מח"ס שו"ת "מציון אורה" ושא"ס, רבה של תל ציון

יו"ל על ידי מכון "מתן תורה" ירושלים

אלול ה'תשע"א

יתר ספרי המחבר:

פרי עץ הדר

ד' חלקים

כשרות ארבעת המינים

ולקחתם לכם

ג' חלקים

הלכות קנין
ונטילת ארבעת המינים

אור שבעת הימים

סדר ישיבה בסוכה

אור שבעת הימים

הושענא רבה

מציון אורה

שו"ת בארבעת חלקי שו"ע

קן משולח

הלכות שילוח הקן

כל הזכויות שמורות

להזמנות

ובכל עיני הספרים:

מוסדות מתן תורה

ת.ד. 57124 ירושלים

טלפקס: 02-970-9118

ספר

ימי רצון חודש אלול

א. כל איש יהודי טהור לב, מצפה מייחל ומתגעגע לקרבת האדון האל הגדול ישתבח שמו. והנה הגיעו ימים הללו ימי "אלול", אשר באמצעותם זוכין לדבוק באל יתעלה.

ב. כל רגע ורגע בחודש "אלול" הוא יקר מיקר, ואל לנו להחמיצו בדברים בלתי תכליתיים. וימים הללו נקראים "ימי רצון", כי רצון האדם מסוגל לדבוק ברצון בוראו. ואשר על כן אין ראוי לטייל ולהתענג בחודש הזה. א

ונמצא שנשלם כונות "ורצון" האל יתברך. וכתב רבי ירוחם הלוי ממיר בדעת חכמה ומוסר (ח"ב עמוד רלב): ומה גם בימי אלול שחז"ל קראום "ימי רצון" וכו', מה גדול ויקר הוא "רגע אחד" מימים אלו. ועד כמה על האדם לחוס אז על כל 'שעה קלה' שעוברת. ע"כ. ובספרו חבר המאמרים (סוף מאמר פט עמוד רסה) כתב: "וכמה חייב האדם להזהר

א. אמנם התשובה טובה בכל עת, מ"מ בחודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר וכו', לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת שנבחרנו לעם וכו'. (היי אדם כלל קלח). ובספר אור המאיר הובא באלף המגן (סימן תקפא אות ב) כתב טעם שנקראו "ימי רצון", כי רצון האל יתברך בבריאה היתה שיעבדוהו, והנה עתה בימי אלול כל אחד מישראל מתעורר למטרה זו,

עוד מעשה המלמד לקח לאיזה ענין בלבד לנצל הזמן, רק לענין תורה ותשובה וכו': הנה הג"ר יחזקאל לוינשטיין כתב בספרו אור יחזקאל (ח"ב עמוד מג): הנה שאלני אחד מבני הישיבה, האם מחובתו להתעסק בימים אלו ב"מגבית" לדבר מצוה. לא ידעתי ממש מה לענות לאותו שואל. רק שאלתי "ומה בנוגע לעבודת אלול וההכנה לראש השנה". וכו', נתפסים אנו לקטנות ואת עיקר העבודה האמיתית משכיחים אנו מעצמנו. עכ"ל.

מיעוט רפואת הגוף עבור רפואת הנפש

ובספר "ובכן צדיקים" (עמוד כא) מספר שהג"ר יצחק בלזר זצ"ל היה במעון קיץ. והיה צריך על פי פקודת הרופאים להשאר עוד ולעשות אמבטיות לבריאותו. וכשהגיע ראש חודש אלול, הפסיק באמצע, ונסע משם.

ועל הגאון רבי אלעזר ממונקאטש סיפר תלמידו (בספר דרכי חיים ושלום עמוד רלא) שעל פי הרוב בחודש אב במקומות הרחצה (לצורך רפואתו) היה לבבו שואף זורח תמיד בכל האפשרות שיעלה בידו לגמור תהלוכות עסקי צרכי רפואת הגוף

בימים אלו לחוס על כל רגע ורגע להזדרז שלא להחמיץ אף רגע אחד, כי רק בימים אלו תלויה כל הצלחתו לזכות שתעשה לו סם חיים". וכל שכן ב'עשרת ימי תשובה', שכתב מה"ר אליעזר פאפו בפלא יועץ (ערך תשובה): שהפרש יש בין עשרת ימי תשובה לשאר הימים לענין תשובה ותפלה, כהפרש האור מן החושך וכו'. ע"ש.

אין זמן פנוי באלול

ומעשה היה, שאפילו "הסמכה" לא רצה גדול אחד ליתן. וכך היה המעשה, בבחור מופלג שלמד בישיבה באחת מערי רומניה, ונשלח מהישיבה לעיר המרוחקת ניאמצ' להגאון הצדיק ר' חיים מרדכי רוללר שיסמיכהו ב"סמיכת חכמים". הבחור שהגיע ברכבת לאחר מסע מפרך, בא לבית הרה"צ הנזכר בתחילת חודש אלול ויקבלהו הרה"צ בספר פנים יפות, וישאלהו לחפצו. ולאחר ששמע בקשתו קרא בקול תמיהה: "בארבעים יום אלה"?! "לא בני! בימים אלה אין לי זמן אף לרגע, חזור למקומך לחיים ולשלום, ואחר הסוכות תחזור ותבא ואראה למלא בקשתך". וכן הוה. הובא בספר "ובכן צדיקים" (עמוד טו).

ג. כל מאורע אשר אירע בתאריך מסויים בשנים עברו אפילו לפני מאות בשנים, הנה אותו תאריך התם וקבע חותמו, ומידי שנה בשנה בהגיע אותו תאריך, מתעורר כביכול אותו מאורע שוב. ובכן, בשנה

טובים מידי שנה בשנה עושין מעין מלאכתן, כימים הראשונים ומתגלים בשמים ממעל וכו'. עוד כתב שם (פרק ל): וכשם שבימים ההם ע"י התעוררות ישראל ליטהר (בימי העומה, טרם מתן תורה) ממרום שלח שפע קדוש להיותם עזרם ומגינם, כן עתה אם ישים אליו ליבו וכו'. עוד כתב כיוצ"ב שם (בפרק כט) לענין פורים. ע"ש. כמו כן נודע ב'ליל פסח' מתגלים אורות גדולים בכל שנה מקטנות לגדלות גדולה, כעין האור שיצאו ממצרים. עיין בשער הכוונות (ענין פסח). וכן כתב ה"ר משה חיים לוצאטו, בספר דרך השם (ח"ד פרק ז): "שכל תיקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מן הזמנים, הנה בשוב תקופת הזמן ההוא, יאיר עלינו אור מעין האור הראשון, ותחודש תולדת התקון ההוא במי שקבלו" וכו' ע"כ. (ושם הזכיר שלכן הוא בכל שבת וחג יש ציווים כאלו וכאלו). וע' בספרנו אור שבעת הימים (הלכות סוכה עמוד ב). ודבר זה נודע ומפורסם. ואף לענין 'יום

עוד לפני חודש אלול, ועל שבת מברכין יוכל לבא לביתו, כדי לעסוק בצרכי 'רפואת הנפש' והכנת 'ימים הנוראים' לתיקון עולם וכו'.

ב. מצינו בשבת (דף קכט:), שיצא בעצרת מזיק אחד 'טבוח' שמו, שאלמלא קבלו ישראל התורה, היה ח"ו טובח לבשרם ודמם. ואשר על כן, אין מקיזין בערב עצרת, וכמו כן בכל ערב יום טוב משום עצרת. וכ"כ הרמ"א (בסימן תסח ס"י). נמצא שמתעורר המזיק ההוא כל 'ערב עצרת' כי לכן נאסר ההקזה. וע"ע בכף החיים (שם). וע"ע כיוצ"ב בתוספות (סוטה יד.). וצע"ק בבן יהודע (שבת שם).

האורות חוזרים להאיר

גם מצינו במידה טובה מרובה, כי ה"אורות" של החגים, מתעוררים בכל שנה. וז"ל החיד"א בספר לב דוד (פרק לא לשבועות): הלא לאמונה מודעת זאת בכל הארץ, כי הימים

שיצאו ישראל ממצרים, הסיתום ערב רב לעשות העגל, ועלה משה רבינו למרום לבקש רחמים ורצון וסליחה מאת האל. ושוב בראש חודש אלול עלה למרום משך ארבעים יום נוספים עד יום הכיפורים, ועמד בתחנונים לפני האל, והוא יתברך קבלם ברצון. ובכך נקבעו ארבעים ימים הללו ל"ימי רצון" וימי תשובה.^ג

בטור (סימן תקפא) וכף החיים (שם אות יג יד). וז"ל הרב חיי אדם (כלל קלח): באהבת ה' את עמו הרבה להיטיב אותנו וצונו לשוב לפניו בכל עת שנחטא. ואף שהתשובה טובה בכל עת, מ"מ חודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר וכו', לפי שימים אלו הם 'ימי רצון' מעת נבחרנו לעם. שכשחטאו ישראל בעגל וכו' עלה משה בראש חודש אלול ונשתהה שם עד יום כיפור שהיה גמר כפרה. ואיתא בתנא דבי אליהו "ישראל היו 'נוהגין כל אותם הימים צום ותענית' ויום אחרון שבכולם דהיינו בעשרה בתשרי גזרו תענית ולנו בתענית. לפיכך נקבע אותנו יום דהיינו 'יום הכיפורים' לכפרה לעולם". ולפי שהיו ימים אלו ימי רצון מאז, לכן "בכל שנה ושנה" מתעורר עוד הרחמים למעלה והם ימי רצון. עכ"ל.

הולדתו של אדם כן הוא, כמו שמצינו (במגילה יג:) שחודש אדר שבו נולד משה עזר לבני ישראל בגורל של אותנו המן הרשע. וע"ע בירושלמי (פ"ג דר"ה ה"ח ד"יז:) שמשמע שב"יום הולדתו של האדם, מזלו עוזר לו.

סדר זמני עליית וירידת משה מההר

ג. הנה מעמד הר סיני היה בסיון, ומשה היה אז בהר ארבעים יום הראשונים, וירד בתמוז ושיבר הלוחות מפני עשיית העגל. ושוב עלה תיכף להתפלל עוד ארבעים יום שיסלח להם, וירד בראש חודש אלול, והודיע לישראל. ושוב עלה ארבעים יום אחרונים עד יום הכפורים, ונאמר לו 'סלחתי כדברך'. וראה בפרשת עקב. וע"ע רש"י בתענית (דף ל:). ובתוספות ב"ק (דף פב. ד"ה כדי). וע"ע

תפילה על הרחוקים

טו. מעשה בזמן האריז"ל, שקרה לבן אחד של אחד הרבנים הגדולים שנשתמד, והיה בצער גדול ובא לפני האריז"ל, ולימדו שיתפלל על בנו בברכת "השיבנו" ובכונה. וכך היה שחזר לדת ישראל. יב

טז. וכן ראוי לכל אחד שיתפלל בברכת 'השיבנו' על איזה מקרוביו ומשכניו וחבריו הרחוקים מהאמת. וכן על

יותר. וה' לא ימנע טוב לתמימים.
יב. כן כתוב בשער רוח הקודש (דף כד. ובדפוס הרב עשור עמוד רמו). ושם כתב בזה"ל: כבר ידעת כי בברכת "השיבנו אבינו לתורתך", שבתפילת "ח היא ב"בינה" הנקראת "תשובה". ולכן בהגיעך בברכה זו בתפילתך תאמר תפלה זו קודם החתימה: "יהי רצון מלפניך ה' או"א שתחתור חתירה מתחת כסא כבודך ותקבל בתשובה את 'פלוני בן פלוני' כי ימינך פשוטה לקבל שבים. ברוך אתה ה' הרוצה בתשובה" ובמילת "ימינך" תכוין אל ספירת "החסד" הנקרא ימין, ותכוין בה שהיא הו"ה נקודה בסגול כל ארבע אותיותיה. והנה ה'חסד' נקשר עם 'בינה' הנקרא 'ימין' ו'תשובה'. ותכוין שיפשוט יד ימינו הנקרא חסד כדי לקבלו בתשובה

והחיד"א בעבודת הקודש (אות רמג) כתב בזה, והובא בכף החיים (סימן תקפא אות כד): "חודש אלול זמן תשובה לכל הוא. ויזהר לפשפש במעשיו. וטוב וישר שבכל לילה קודם שישן, טרם אמירת וידוי יפשפש ויחפש דרכיו ובמעשיו באותו יום, ויתודה וישוב. וכן יעשה מראש חודש אלול עד יום הכיפורים. והיה צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה כמעשה הצדיקים קראו בשמותם מארי דחושבנא. ולפחות כה יעשה בארבעים יום הנוראים הללו". ע"כ.

עצה טובה

ונראה שאם יצר הרע מונעו מלעשות כן באורך, אזי יעשה כן "בקיצור" כלומר תוך איזה רגעים, ואולי עי"ז יוכל אח"כ להתחזק בדבר

כלל ישראל שהרבה הרבה מהם רחוקים מהדת לצערנו כאשר עינינו רואות.^{יג}

סדרי הלימוד

יז. בימים הללו ימעט קצת מפלפולו ומחיבוריו ומעיונו,
ואל יבטל 'אמירת הסליחות' ולימודים של גירסא
כמו ספרי התיקונים ותהילים, כדלהלן.^{יד}

הפסוקים לכוונן על אחינו הנ"ל. כגון
"עבדים משלו בנו" וגו', "בחורים
טחון נשאו, ונערים בעץ כשלו" -
שמרומז לטוחן בבית הסוהר, עפ"י
מ"ש בסוטה (י:). ע"ש. ונערים בעץ
כשלו, בו יחמו הנחמים אל האלים.
ו"על הר ציון ששמים שועלים הלכו
בו". וכן הפסוק "למה תתענו ה'
מדרכך, תקשיח לבנו מיראתך" וכן
כהנה כונות, וזהו בחינת צעקה מלב,
(ע' בזה"ק פרשת שמות דף יט:). כי הכל
בכונה של הלב. וגם עלינו הקרובים
לתורה גם כן יש לנו עדיין מרחק מן
השלימות וכו', וזהו הזמן לקונן על כל
אלה. וה' יראה בעונינו וריחוקנו,
וישוב אלינו ויקרבנו, ומלאה הארץ
דעה את ה' כמים לים מכסים, אמן.

כמה למעט

יד. הנה הרב חיד"א בספר ברכי יוסף
(סימן תקפא אות ו) כתב בזה"ל:

הנקרא בינה הסמוכים יחד: עכ"ל. וע'
בדפוס ה"ר עשוש נ"י (שם) בציור
הכונה. וע"ע להגרי"ח בספר בן
יהודע על מסכת ע"ז (דף יז:).

יג. הנה גם מי שאין לו יד בכונות
הקבלה שכתבנו בהערה הקודמת,
אעפ"כ יוכל לומר הנוסח הנזכר יהי
רצון וכו'. כמו שהוא. ומהר"א פאפו
בפלא יועץ (ערך תשובה) כתב הנוסח
הנ"ל עם ההוספה. ראה שם.

תחינה בחצות לתיקון העם

ודע, כי יש הזדמנות גם בחצות לילה
להתפלל על אחינו הרחוקים.
היינו בשעת אמירת "תיקון חצות"
שגם 'ריחוקם' של יהודים הללו זהו
עצמו גלות השכינה בין הקליפות, כי
שמו יתברך עלינו. ולצעוק "עד אנא
תשכחנו תעזבנו לאורך ימים" -
הכונה על הרחוקים גם כן. וכן שאר

סליחות וגירסא. ולכן כתב "קצת" מסדרם וכו'.

וז"ל הרב טור ברקת (סימן תקפא אות א) הנ"ל: ולכן הירא את דבר ה' ורוצה להיות שושבינא דמטרוניתא, זה דרכו להיות בכל לילה (כל השנה) מתעורר מחצות ואילך, אמנם אז העיקר הוא "לעסוק בתורה". אמנם בימים אלו טוב להרבות סליחות ותחנונים עם הציבור, ואחר כך ללמוד עד אור הבוקר, או ילמוד מתחלה, כפי מנהג המקום וכו'. עכ"ל.

וראיתי בספר פלא יועץ (מערכת תשובה) שכתב לגבי עשרת ימי תשובה: "בימים אלו יניח עסק פלפולו ויהיה רק עסוק בקריאת ספרי מוסר ובדרכי התשובה ולשפוך שיחה וכו'. עכ"ל. נראה שבאלול לא כך. וגם מה שכתב שיהיה "רק" עסוק במוסר וכו', נראה דלאו דוקא. כי היתכן שיטוש לימודו?! אלא הכונה שאל יזלזל מלילך בדרכי התשובה ועוזריה היינו 'לימוד מוסר' ו'שיחה בינו לבין קונו'. וראה עוד בפלא יועץ (שם) שכתב לפני זה לענין "חודש אלול": ומרבים העם קצת בלימוד ספר התקונים וכ"ד (היינו תנ"ך) ומשניות ותהילים כפי השגת יד של כל אחד. עכ"ל. ה' יעזרנו.

"יותר טוב בימים אלו להרבות סליחות ותחנונים עם הציבור מללמוד. הרב טור ברקת. וכן ראיתי לקצת רבנים שתמיד היו עסוקים בגופי הלכות ובחיבורים, ובחודש אלול היו מניחין קצת מסדרם ללמוד גירסא ותחנונים. עכ"ל. והעתיקו הרי"ח סופר בכף החיים (שם אות ז).

והקורא סובר כאילו היו מזניחין הלימוד. וליתא, כי אדרבא

יש להרבות בלימוד התורה בחודש זה להרבות זכיות וסגוריא אשר רק לימוד התורה הקדושה עושה זאת. וע"ע להיעב"ץ בהגהותיו לברכות (דף ה:) שלכן רב ביבי בר אב"י היה רוצה להשלים שמו"ת במעלי יומא דכיפורי. אלא שכונת הרב טור ברקת שאע"פ שילמוד כדרכו כל השנה לילה ויום, מ"מ אותה שעה שמיוחדת ל"סליחות" בצבור באשמורת או בחצות אל ימנע מלכת עמם. אבל שאר כל הזמן - לימודו כרגיל, ואדרבא, ולהלן אעתיק לשונו. והוסיף עוד החיד"א שראה גם לגדולים שפינו מזמנם ללמוד "גירסא" ולא רק עיון. וגם פינו מזמנם לתחנונים. אבל בודאי אדרבא אין כונת הדברים למעט בכבוד העיון חלילה בימים אלו. רק הכונה שבל ישכח גם

התורה כולה, וזהו (דברים לג, ג) "תוכו לרגליך ישא מדברותך" ר"ת תלים, וסמיך ליה תורה צוה לנו משה". ע"כ.

קריאת תהילים כעוסק במשניות

וכבר אמרו בשוחר טוב (מזמור א): דבקש דוד המלך ע"ה "שיהא הקריאה בו כאילו עוסק בנגעים ואהלות". ומבואר בכמה ספרים דאינו סתם בקשה אלא בקשה שנתקבלה! וכן מתבאר בדברי החיד"א בריש ספר יוסף תהילות (אות ז) וכן נראה מספר ראשית חכמה (דף פח ע"א). וכ"כ בספר דברי חכמים (לפני כשלוש מאות שנה). וכל זה נראה לא כמ"ש בנפש החיים (שער ד פ"ב). וע"ע בזה בשו"ת הר צבי (א"ח ח"א סימן קיז) ובשו"ת שערי צדק להגר"ש חירארי (ח"ב סימן כב ונא) ושו"ת שער שמעון אחד (ח"ה סימן לא), ואשל אברהם בוטאשט (סימן מז ס"א) ומדבר קדמות (מערכת ת אות כח) ובספר שני לוחות הברית (יומא דף ג ע"ב ד"ה מנהג), ובירחון "אור תורה" סיון תשל"ז (עמוד מה) ובטבת תשנ"ו (סימן לו).

מעלת הרגיל בתהילים

ובעיקר קריאת ספר תהילים, אשרי הרגיל בהם בכל יום, החל וגמור כל יום יומו, או לפחות כמה מזמורים בכל יום! ומטיב לעצמו הן לגופו הן לרוחו, ומסלק כל פורעניות, כאשר הובא בספרים. וע"ע להחיד"א בתחילת ספרו "יוסף תהילות", ובספרו מדבר קדמות (מערכת ת' אות כח) ועבודת הקודש (אות קיט), ונודע ביהודה קמא (א"ח סימן לה) ולרבינו חיים פלאג"י בהקדמה לספרו "כל הכתוב לחיים" (דף ג-ד והלאה).

ומספרים מעשה על זקן אחד שהיה דר בכפר, ורגיל בספר תהילים. והנה נפטר לעולמו ואח"כ נתגלה בחלום לאחד מבני הכפר ויאמר לו, דע לך שכל זמן אשר הייתי אני קורא תהילים היה הזכות מגינה עליכם. ובכן, עתה ברחו מיד מן הכפר כי כך וכך סכנה מרחפת, וכן היה.

וכתב החיד"א במדבר קדמות (שם) בשם רבינו אפרים: "כל האומר תהילים בכל יום כאילו קיים כל

תוכחה לתלמידי חכמים שאינם רוצים ללמוד כי אם גמרא ופוסקים, ומבזים בלבם לת"ח שלומדים תנ"ך ומשניות וספרי מוסר, והן בעון לא יבינו כי האף אמנם דלימוד הגמרא יקר מאד וכו', מ"מ "כל זה היינו ללמוד תורה לשמה בענוה ונזהר בדקדוקי מצות" כמו הראשונים שהיו קדושים מאד ונשמתם ממקום עליון, אבל בדור יתום זה כי גברה סט"א והיצר הרע רודף לתלמידי חכמים ביותר. אלו הת"ח שאינם רוצים ללמוד מוסר על הרוב הם מתגאים בלימודם וחושבים שהם חכמים גדולים, ומבזים הזקנים וגדולי דורם, ואינם מקפידים להתפלל כהוגן ופוגמים ברית הלשון הראות וכיוצא, ולכן אין תורתם רצויה כי אינה לשמה. עכ"ל הזהב. וסיים: "ומכל האמור התלמידי חכמים אשר נגע אלהים בלבם ימהרו לשוב וילמדו מוסר".

וראה גם ראה לרבינו חיים מואלוז'ין בספר נפש החיים (שער ד' פ"ח) ששלל את הקובעים כל עסקם רק במוסר דאינו נכון. אלא צריך קביעות בתורה כולה. ע"ש. וכתב עוד (שם פ"ט): ובאמת כי האדם הקבוע בעסק התורה "לשמה" איננו צריך לרוב עמל ויגיעה ואורך זמן העסק בספרי היראה וכו', כי התורה מעצמה

בגאולה) מוריי ורבותי, כמו מו"ר הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל היה קובע לימוד במוסר טרם היה פותח אתנו השיעור בבוקר בגמרא בשעה תשע. וכך נהג מו"ר הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל (ומזה הקליטו והוציאו הספר "אור לציון" חכמה ומוסר).

וכן כתב רבינו חיים פלאג'י בכף החיים (סימן כ אות ד): "וכל שכן אם מלמד לתלמידים, דידיכם ללמוד תחילה בספר הקדוש "ראשית חכמה" מעט בכל יום החל וגמור, וכן ע"ז הדרך בספר שבט מוסר וכו'. וכך היה מנהגינו בישיבתנו בית יעקב". ע"כ. וכן נהג החתם סופר כמובא במנהגיו (עמוד יח) בזה"ל: "קודם לימוד השיעור, פתח פיו בחכמה ללמוד ספר "חובת הלבבות" לערך רביעית שעה כדי להלהיב לב תלמידיו ליראת ה'. ע"כ. וכן נהג הרב הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצ"ל עם קהל עדתו ועם תלמידיו, לימוד בספר "ראשית חכמה" כאשר מפורסם. וראיתי זאת בעיני בימי ילדותי כאשר הייתי נמצא בבית מדרשו.

בדורנו גם ת"ח חייב בלימוד המוסר

ודברים חוצבים כתב מרן החיד"א בספר דבש לפי (מערכת ת אות מא), ואלו דברי קודשו: ומכאן

לג. ודעת לנבון נקל, כי כל דברים הללו אינם שוים בלי
'הרהורי תשובה', ולשוא מענה גופו.

נידוד שינה

לד. יש שהיו מתקדשים ונעורים כל הלילה (הנקרא
"תיקון כרת") ועוסקים בתורה בכל ימי אלול, או
מקצתם. ויוכל לעשות כן בליל שישי לפחות כפי
כוחו (כשאינן זה גורם לו הפרעות בלימודים). כט

בו מעלה וסגולה להיות ניעור כל
הלילה. וגם מעלת ה"עוסק בתורה
בלילה" כמו שהפליגו בגמרא (תמיד
לב:) "כל העוסק בתורה בלילה שכינה
כנגדו". וכן אמרו (חגיגה יב:) שחוט
חסד משוך עליו, ועוד. וכן מה
שהפליגו בזוהר הקדוש שנעשה חבר
עם כל פמלייא של מעלה, ושהקב"ה
נכנס עמם, וכמו שכתוב 'היושבת
בגנים חברים מקשיבים לקול
השמיעיני'. ה' יזכה בזה לנו
ולצאצאינו ולכל ישראל.

והנה זכורני כי הגאון מו"ר ר' בן ציון
אבא שאול ע"ה אמר לנו
בשיעורו, שמה שיש טוענים שסגולת
תיקון כרת זהו דוקא כשלומד
'לימודים מסויימים', אינו כן, אלא
פשט הדברים דסתם כל עסק התורה
הוא פוטר מכרת. עכ"ד. וצ"ע במ"ש

כט. הנה בשער רוח הקודש (דף יא.)
גילה לנו 'סוד': מי שניעור לילה
אחד עם עסק התורה נפטר מ"כרת".
וז"ל אות באות: ואגב נאמר חידוש:
כי הנה מי שניעור כל הלילה ולא ישן
כלל, ועוסק בתורה כל אותה הלילה,
יהיה נפטר מעונש כרת אחד אם
נתחייב ח"ו. וכל לילה אחת פוטר
כרת אחד. עכ"ל. ועיין ב"יוסף בסדר"
להחיד"א (סימן ב).

ומסופר על הגאונים רבי אברהם עדס
ורבי יצחק שרים בהיותם
בארם צובא, שארבעים יום רצופים -
מראש חודש אלול עד יום כפור -
ישבו בתיקון כרת ועסקו בתורה,
וכמה שנים המשיכו במנהגם זה
הקדוש. כמ"ש ב'פרי עץ הגן' הובא
בספר 'ובכן צדיקים' (עמוד יז). והיינו
כי מלבד שהוא תיקון כרת, עוד יש

סדר הסליחות

ימי רצון

קַמְתִּי בְּאִשְׁמֹרֶת, לְבַקֵּשׁ עַל עֲוֹנֵי: וְנַפְשִׁי שִׁחַרְחַרְתָּ, מִפְּנֵי
רוּב זְדוֹנָי: רַחֵם עַל עֲדָתְךָ, צֹאן מִרְעִיתְךָ: אֲשֶׁר־י
יֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יִהְלְלוּךָ סֶלָה:

יְהִי־חֶסֶדְךָ יְהוָה יִאֱהוּדְנָה יֵאֱהוּדְנָה עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

אֲשֶׁר־י יֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְלְלוּךָ סֶלָה: אֲשֶׁר־י
הָעַם שָׁכַח לֹא אֲשֶׁר־י הָעַם שִׁיְהוּדְנָה
יֵאֱהוּדְנָה אֱלֹהֵינוּ:

תִּהְיֶה לְדָוִד אֲרוֹמָמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאֲבָרְכָה
שֵׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יּוֹם אֲבָרְכְךָ
וְאֶהְלְלֶךָ שֵׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גְּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָה יֵאֱהוּדְנָה
וּמֵהַלָּל מְאֹד וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר: דָּוִד לְדָוִד
יִשְׁבַּח מִעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד
הוֹדְךָ וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וְעֲזוּז
נִזְרָאתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֹלְתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זְכַר רַב־

טוֹבָךְ יִבִּיעוּ וְצִדְקֹתֶיךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יֵאֱהֹדוּנָהי אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגִדְל־חֶסֶד: טוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יֵאֱהֹדוּנָהי לְכֹל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה:
כְּבוֹד מַלְכוּתֶיךָ יֹאמְרוּ וְגִבּוֹרֹתֶיךָ יִדְבְּרוּ:
לְהוֹדִיעַ | לְבְנֵי הָאָדָם גִּבּוֹרֹתָיו וְכְבוֹד הַדָּר
מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתֶיךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים
וְמִשְׁשֹׁלֹתֶיךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר: סוֹמֵךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי
לְכָל־הַנְּפֹלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינַי־כֹּל
אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם
בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶיךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:
צִדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי בְּכָל־דְּרָכָיו וְחִסִּיד בְּכָל־
מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי לְכָל־קֹרְאָיו לְכָל־
אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן־יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־
שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי
אֶת־כָּל־אֲהָבָיו וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד:
תִּהְלֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאֱהֹדוּנָהי יִדְבָר פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל־בֶּשֶׂר

שם קדשו לעולם ועד: ואנחנו | נברך יה מעתה ועד-עולם הללויה:

אומר החזן חצי קדיש:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא
בְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פְּרֻקְנָהּ, וְיִקְרַב
מְשִׁיחָהּ. (אמן) בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעֶגְלָא וּבְזֶמַן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן. (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא
מְבָרַךְ לְעָלְמָא לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר,
וְיִתְרוֹמֵם, וְיִתְנַשֵּׂא, וְיִתְהַדָּר, וְיִתְעַלֶּה, וְיִתְהַלָּל, שְׁמֵהּ
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן) לְעֵלְמָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא,
תְּשֻׁבָּתָא וְנַחֲמָתָא, דְּאֲמִירָן בְּעֶלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. (אמן)

בְּן־אָדָם, מַה־לָּךְ נִרְדָּם, קוּם קְרָא
בְּתַחֲנוּנִים. שְׁפֹךְ שִׁיחָהּ, דְּרֵשׁ
סְלִיחָהּ, מֵאֲדוֹן הָאֲדוֹנִים. רַחֵץ וּטְהַר, וְאֵל
תְּאַחַר, בְּטָרָם יָמִים פּוֹנִים. וּמְהֵרָה, רוּץ
לְעִזְרָהּ, לְפָנַי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים. וּמִפְּשַׁע, וְגַם
רְשַׁע, בָּרַח, וּפְחַד מְאֻסוֹנִים. אָנָּה שְׂעֵה,
שְׁמֹךְ יוֹדְעֵי, יִשְׂרָאֵל נְאֻמָּנִים. לָךְ אֲדָנִי
הַצְדָּקָה. וְלָנוּ בִּשְׁתַּת הַפָּנִים.

עַל־אֲמִתְךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם, אֵי־הֵנָּה אֱלֹהֵיהֶם:
וְאֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם, עֵדוּתֵנוּ בְּכָל
יוֹם פְּעָמִים, חַי וְקַיִם הוּא, מָלֵא רַחֲמִים הוּא, מָלֵא
זְכוּיֹת הוּא, כָּל־אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵין
מִי יֹאמֵר לוֹ מָה תַּעֲשֶׂה, וְאֵין מִי יֹאמֵר לוֹ מָה תַּפְעֵל,
כִּי הֵבֵל מַעֲשֵׂה יָדָיו:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם שְׁמַע קוֹלֵנוּ וְקַבֵּל תַּפִּלָּתֵנוּ בְּרָצוֹן
אָמֵן:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם אֵל תִּאֲבָדֵנוּ בְּאָרֶץ גְּלוּתֵנוּ:

אֲבָד כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ לְרָעָה:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם בְּרִיתְךָ זְכוֹר וְאֵל תִּשְׁכַּחֵנוּ:

בְּרַךְ אֶת לַחֲמֵנוּ וְאֶת מִימֵינוּ:

בְּשִׁרְנוּ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת:

בִּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קִשּׁוֹת

וְרַעוֹת:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם גְּזֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת:

גִּלְהַ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם דַּרְשְׁנוּךָ הַמָּצֵא לָנוּ:

דַּרְשׁ דְּמֵינוּ מִיַּד קַמֵּינוּ:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים הֵעֵתָר לָנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יּוֹם וַיּוֹם
בְּתַפְלָתָנוּ:

הִחֲזִירָנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וְאַל תְּבִישָׁנוּ מִשְׁבָּרָנוּ:

וְנִקְרָא וְאַתָּה תַעֲנֵנוּ:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים זָכְרָנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב מִלְּפָנֶיךָ:
זַכֵּנוּ בְּדִינָנוּ:

זַכֵּנוּ בְּמִשְׁפָּטֶיךָ:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים חָמַל עָלֵינוּ וְעַל טַפְּנוּ וְעַל
עוֹלָלֵינוּ:

חַוֵּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים טַהַרְנוּ מֵעוֹנֵינוּ:

טַהַרְנוּ מִטְּמְאוֹתֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים יְהִמוּ נָא רַחֲמֶיךָ עָלֵינוּ:

בעשרת ימי תשובה מוסיפים

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים כְּתַבְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

כְּתַבְנוּ בְּסֵפֶר צְדִיקִים וְנְחֲסִידִים:

כְּתַבְנוּ בְּסֵפֶר יִשְׂרָאֵל וְתַמִּימִים:

כְּתַבְנוּ בְּסֵפֶר זְכוֹת:

חִקֹר אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה, הָאֵב עַל בְּנוֹ לֹא
חָסָה, וְלִבּוֹ אֵל כַּפַּיִם נָשָׂא, וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה:

קָרָא מִרְחֹם מְשַׁחַר, תְּמוֹר בְּנֶגֶד הַנְּבָחַר, וְהֵנָּה
אֵיל אַחַר, וְעָשָׂה אֵל תְּאַחַר:

חֲלִיפֵי אֲזַכָּרְתּוּ, תִּכּוֹן בְּהַקְטָרְתּוֹ, וְתַעֲלֶה לָּךְ
תִּמְרָתּוֹ, וְהָיָה הוּא וְתִמְרָתּוֹ:

יש מתחילים מכאן

זָכְרוֹן לְפָנֶיךָ בַּשַּׁחֲקָה, לְעַד בַּסֶּפֶר יוֹחֲקָה,
בְּרִית עוֹלָם בַּל יִמְחַק, אֶת אֲבָרְהָם
וְאֶת יִצְחָק:

קוֹרְאֶיךָ בָּאִים לְקוֹד, בְּצָרָה עֵקֶדָה תִּשְׁקֹד,
וְצִאֲנֶךָ בְּרַחֲמִים תִּפְקֹד, פָּנֵי הַצֵּאֵן
אֵל עֵקֶד:

עוֹרְרָה גְבוּרָתְךָ לְהַקִּיץ גְּרֻדֵּמִים, לְמַעַנְךָ
תִּפְדֶּה חֲרָדִים גְּדֻדֵּמִים, לְהַמְשִׁיךְ

הוֹפֵעַ!

הספר

ימי רצון

הלכות והנהגות לימי

חודש אלול

דברי מוסר מעוררי לבבות

בלשון צחה ומאירה

הכנה אמיתית לימים הנוראים

ובסוף הספר "סדר הסליחות המהודר"

מאת הגאון הגדול כמהר"ר **אלעזר זאב רז** שליט"א

בעל שו"ת מציון אורה ושא"ס, רבה של תל ציון

מחיר לרגל ההוצאה **20** ש"ח בלבד

להזמנות: 054-845-6041 או 02-9709118

